

باسمه تعالی

دانشگاه صنعتی شریف

دانشکده مهندسی برق

روش‌های ریاضی در مهندسی - ۲۵۸۷۲ گروه ۲ - پاییز ۱۴۰۲-۰۳

استاد درس: دکتر امیری

تمرین سری چهارم

موعد تحویل: ۵ آذر ماه - ساعت ۲۳:۵۹

ابهامات و مشکلات خود در مورد این تمرین را می‌توانید با دستیاران طراح، آقایان گرامی و ولایی مطرح کنید.

@Ardalan_Gerami @amirrezavelae

۱ نگاشت و تعامد (۴۵ نمره)

الف) اگر ماتریس P یک ماتریس نگاشت به فضای ستونی ماتریس $A_{m \times n}$ (ستون‌های ماتریس A مستقل هستند) باشد؛ ثابت کنید:

$$P = P^2 = P^T$$

ب) بردار b و ماتریس نگاشت P که ترکیبی از بردارهای $a_1, a_2, \dots, a_n$ است را در فضای $\mathbf{R}^m$ در نظر بگیرید؛ همچنین $a_1, a_2, \dots, a_n$ مستقل خطی هستند. در چه شرایطی می‌توان گفت که ماتریس P نگاشتی از b روی زیرفضایی از $a_1, a_2, \dots, a_n$ است.

پ) ابتدا نگاشت بردار $b = (3, 4, 4)$ را در راستای خط $a = (2, 1, 1)$ و سپس نگاشت آن را به صفحه‌ای که شامل a و $a^* = (1, 0, 0)$ است بدست آورید. همچنین ثابت کنید که بردار خطای $e = b - p$ بر بردار a و همچنین بردار خطای $e^* = b - p$ بر بردارهای a و a^* عمود است. باز هم چنین برداری را پیدا کنید که نگاشت آن روی صفحه شامل a و a^* برداری صفر است.

ت) فرض کنید ماتریس نگاشت P هر بردار در فضای برداری $\mathbb{R}^3$ را به خطی گذرا از مبدا و نقطه $a = [3, 4, 5]$ نگاشت دهد. (بردار a بردار ستونی است) ماتریس نگاشت P ، فضای پوچی ماتریس نگاشت P و فضای سطری P^T را بدست آورید.

ث) اگر ماتریس $A_{7 \times 5}$ و $B_{5 \times 6}$ در عبارت $AB = 0$ صدق کنند؛ ثابت کنید

$$\text{rank}(A) + \text{rank}(B) \leq 5$$

۲ تجزیه QR (۲۵ نمره)

الف) تجزیه QR ماتریس زیر را بدست آورید.

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 2 & 0 \\ 0 & 1 & 1 \\ 1 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

ب) با استفاده از فرایند گرام-اشمیت، فاصله نقطه $z = (0, 0, 1, 0)$ تا صفحه π را به دست آورید. این صفحه با بردارهای $v_1 = (1, -1, 1, -1)$ و $v_2 = (0, 2, 2, 0)$ موازی است و از نقطه $x_0 = (1, 0, 0, 0)$ می‌گذرد.

پ) اگر u برداری یک‌باشد آنگاه ماتریس Q را ماتریس بازتاب (reflection) می‌نامیم؛ اگر رابطه زیر برقرار باشد:

$$Q = I - 2uu^T$$

حال ثابت کنید که

اولاً ماتریس بازتاب متقارن است.

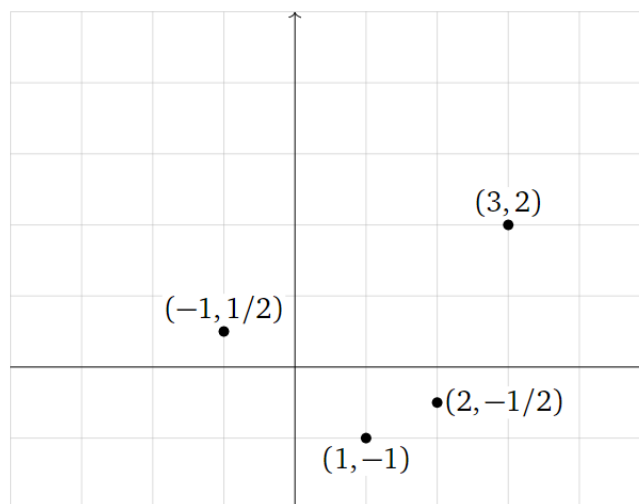
ثانیاً دوبار بازتاب یک شی از آینه، خود شی را نمایان می‌کند. (:

۳ تقریب حداقل مربعات (۳۰ نمره)

الف) دستگاه معادلات $Ax = b$ را با $A \in \mathbb{R}^{m \times n}$ و $b \in \mathbb{R}^m$ در نظر بگیرید. نشان دهید که x_2 پاسخ حداقل مربعات این دستگاه است اگر و تنها اگر به صورت بخشی از جواب گسترش یافته زیر باشد:

$$\begin{bmatrix} I_{m \times m} & A \\ A^T & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} b \\ 0 \end{bmatrix}$$

ب) معادله بهترین نمودار سهمی که داده‌های زیر را تقریب می‌زند با استفاده از روش تقریب حداقل مربعات بدست آورید.

پ) دو نقطه $P = (x, x, x)$ و $Q = (y, 3y, -1)$ دو خط متنافر در فضا هستند. x و y را چنان انتخاب کنید که فاصله اقلیدسی بین این دو خط کمینه شود. این مسئله را با دو راه حل مشتق‌گیری و پاسخ تقریب حداقل مربعات به دست آورید.

۴ به پایان نیامد این تمرین ۴! هنوز ۲۰ نمره امتیازی مونده

فرض کنید ماتریس $A_{m \times n}$ یک ماتریس با رنک کامل ستونی و همچنین $m > n$ است. حال با در نظر گرفتن تجزیه QR ماتریس A :

الف) نشان دهید ماتریس $P_0 = I - QQ^T$ ماتریس نگاشت به فضای پوچی A^T است.
 ب) نشان دهید که برای هر بردار X داریم

$$\|Ax - b\|_2^2 = \|A(x - x_0)\|_2^2 + \|Ax_0 - b\|_2^2$$

به طوری که x_0 جواب حداقل مربعات معادله $Ax = b$ است.

پ) نشان دهید که حداقل مقدار برای نرم دوم باقیمانده زمانی به دست می‌آید که x برابر با حل حداقل مربعات باشد و این مقدار حداقل برابر با $\|P_0 b\|_2$ باشد.